

Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

YENİLENEBİLİR ENERJİ KOOPERATİFLERİ

Çanakkale, Mayıs 2016

Sunum İçeriđi

I- Genel Olarak Kooperatifler

II- Dünyada Yenilenebilir Enerji Kooperatifleri

III- Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Kooperatifçiliği

IV- Öneriler ve Sonuç

KOOPERATİF NEDİR?

Karşılıklı yardımlaşma, dayanışma ve kefalet suretiyle ortaklarının ihtiyaçlarını korumak amacıyla en az 7 gerçek ve tüzel kişi tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli bir ortaklık modelidir.

KOOPERATİF NEDİR?

Dünya genelinde 1 milyardan fazla ortağı bulunan kooperatifler ve 250 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır.

Uluslararası Kooperatifler Birliği (ICA) tarafından yayınlanan verilere göre bu yıl Dünya genelinde farklı sektörlerde kurulan en büyük 300 kooperatifin yıllık geliri 2.6 milyar \$ ulaşmıştır.

KOOPERATİFLERİN HUKUK STATÜSÜ

Türk Ticaret Kanunu'nun **124 üncü maddesinde**;

«Ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve **kooperatif** şirketlerden ibarettir» hükmü yer almaktadır.

Bu doğrultuda, kooperatifler de bir ticaret şirkettir ve yaptığı yatırımlarda kazanç elde etmeyi hedefler.

KOOPERATİF NEDİR?

Kooperatifleri diğer şirket modellerinden ayıran nokta sahip olduğu **toplumsal sorumluluk** ilkesidir.

Bu ilke kooperatiflerin enerji sektörünün içinde yer almasında önemli bir etkidir.

Kooperatif ve Yenilenebilir Enerji İlişkisi

Toplumsal Sorumluluk İlkesi

- Çevrenin korunması,
 - Yerel kaynakların dengeli dağılımı,
 - Bireysel değil toplumsal çıkarların ön planda tutulması,
- anlamına gelmektedir.

II- DÜNYADA YENİLENEBİLİR ENERJİ KOOPERATİFLERİ

YENİLENEBİLİR ENERJİ KOOPERATİFLERİNİN KURULUŞ NEDENLERİ

Yaşanan enerji krizleri,
Yüksek enerji bağımlılığı
ve
Vatandaşların enerji üretim ve tüketiminde
dengeyi sağlama ihtiyaçlarıdır.

BÖYLECE;

**VATANDAŞLARIN KENDİ İMKANLARIYLA VE YEREL DÜZEYDE
ENERJİ İHTİYAÇLARINI KARŞILAMASI SAĞLANMIŞTIR.**

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

ABD ENERJİ KOOPERATİFLERİNİN GELİŞİMİ

-1929 yılında yaşanan «Büyük Buhran» döneminde ABD'nin kırsal kesiminde özellikle **enerji hizmetinde meydana gelen boşluk, kırsal bölgedeki on evden dokuzunun elektriksiz kalmasına neden olmuştur.**

- Bölge halkı ekonomisini tamamen tarıma bağlamış, kırsal alana sanayi yatırımları yapılmamıştır.

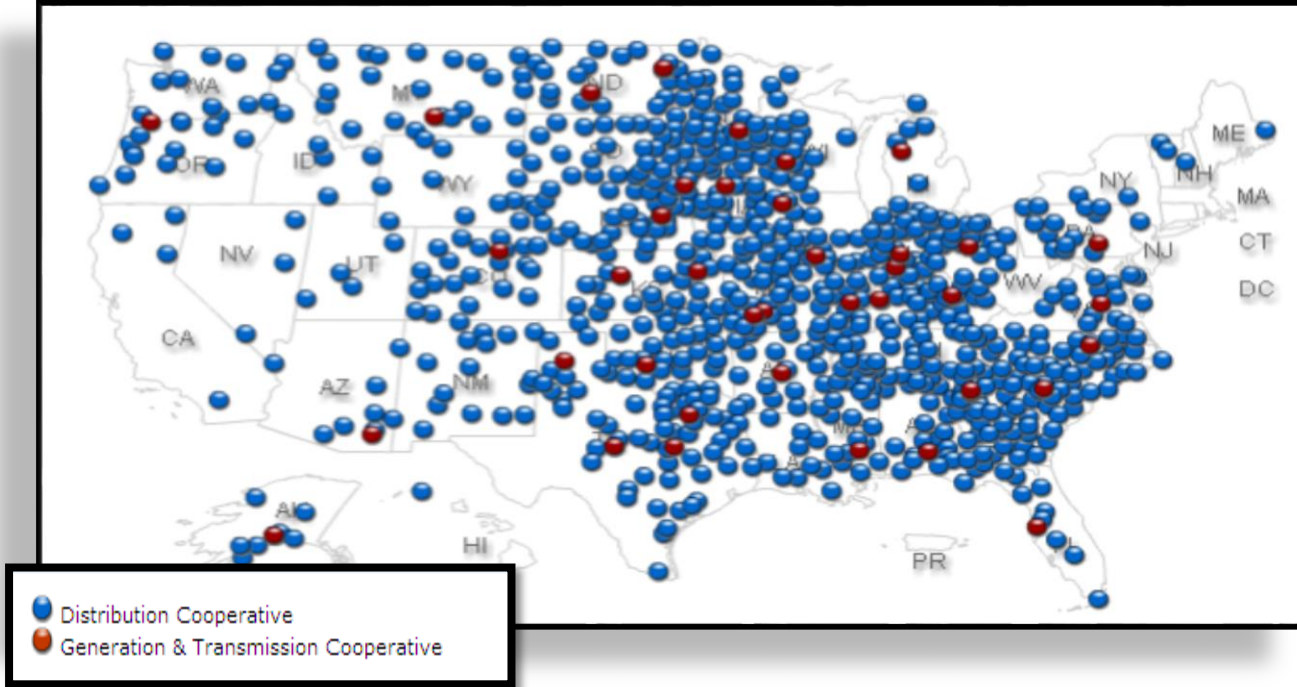
ABD ENERJİ KOOPERATİFLERİNİN GELİŞİMİ

1933-1936 yılları arasında uygulanan “*Yeni Düzen (New Deal)*” programının bir parçası olarak kurulan “*Kırsal Elektrifikasyon İdaresi (Rural Electrification Administration -REA)*” 1939’a kadar 288 bin eve hizmet veren 417 kırsal elektrik kooperatifinin kuruluşuna yardım etmiştir.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Ülke Elektrik Kooperatifleri Haritası

- Kooperatifler, 47 eyalette 42 milyondan fazla tüketiciye elektrik sağlamaktadır.
- Üretim kooperatifleri tüm ülkenin enerji ihtiyacının %5'ini karşılamaktadır.
- Enerji iletim kooperatifleri enerji iletim hatlarının %12'sine; **elektrik dağıtım hatlarının ise %42'sine sahiptir.**

ALMANYA

ALMANYA

Sadece 2011 yılında kurulan yaklaşık 250 kooperatifin 170 tanesi enerji kooperatifidir.

Mevcut durumda;

- **150.000'den** fazla yenilenebilir enerji kooperatifi ortağı,
- Yaklaşık **1000** adet kurulu enerji kooperatifi bulunmaktadır.
- Toplam elektrik üretiminin %8.2'si rüzgar gücünden, %6.7'si biyokütleden ve %4.9'u güneş enerjisinden karşılanmaktadır.

YENİLENEBİLİR ENERJİDE ÖNEMLİ BİR KALKINMA MODELİ GROßBARDORF ENERJİ KOOPERATİFİ

- Nüfusu yaklaşık 950 olan Großbardorf Kasabası'nda **kooperatifler aracılığı ile** kasaba ihtiyacının **4 katı kadar enerji üretilmektedir.**
- 154 ortağı bulunmaktadır.
- 625 kW elektrik, 680 kW termal bölge ısıtma hizmeti, 2.4 MW güneş enerjisi üretmektedir.

Friedrich-Wilhelm Raiffeisen (FWR) Enerji Kooperatifi

Großbardorf Güneş Enerjisi Çatı Projesi

Biogaz için gerekli olan tarımsal ve hayvansal atıkların depolandığı tesisin çatısına 2011 yılında, **190.000 €** maliyetle **96 kW** kapasiteli güneş paneli yerleştirilmiştir.

Üretilen enerji, tesisin elektrik ihtiyacını karşılamaktadır.

Friedrich-Wilhelm Raiffeisen (FWR) Enerji Kooperatifi

Großbardorf TSV Futbol Takımı Güneş Enerjisi Projesi

Saha tribününün çatısını kiralayan Kooperatif, **491.000 €'ya** maliyetle, **110 kW'lık** güneş paneli kurmuştur.

Ortalama **34 hanenin elektrik ihtiyacı** karşılanmaktadır.

* **Almanya'daki yaklaşık 1000 enerji kooperatifi, üçüncü kişilere de enerji satışı yapmaktadır.**

Yeni Enerjiler Batı Kooperatifi

Kooperatif 2009 yılında Grafenwoehr Kasabası'nda 8 Belediyenin kurucu ortaklığı ile kurulmuştur.

Kooperatife ortak olabilmek için 5 bin € ortaklık payının ödenmesi ve 5 yıl süre ile ortak olarak kalınması şartları bulunmaktadır.

Yeni Enerjiler Batı Kooperatifi

Kooperatif bugün 17 belediye ve iki özel şirketin sahip olduğu, 154 hisse ve 770 bin € sermaye ile çalışmalarına devam etmektedir.

DANİMARKA

- Yenilenebilir kaynaklar ülkenin en önemli enerji kaynaklarıdır.
- 1973 yılında yaşanan Petrol Krizi bunun en önemli sebebidir.
- Toplam elektrik üretiminin **%46.7**'si yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanmaktadır.
- Yenilenebilir **150 binden** fazla aile rüzgar kooperatifi ortağıdır.
- **2000**'den fazla rüzgar kooperatifi bulunmaktadır Enerji Kanunu ile rüzgar enerjisi projelerinin en az **%20**'sinin yerel halka ait olması şartı getirilmiştir.

DANİMARKA

Middelgrunden Rüzgar Enerjisi Kooperatifi

- 1997 yılında kurulmuştur.
- 40.000 kW kapasiteli rüzgar türbini ile 50.000'e yakın konutun elektrik ihtiyacı karşılanmaktadır.
- 40.500 hisse ve 23 milyon € yatırım bütçesine sahiptir.
- 8500 ortağı bulunmaktadır.
- 50/50 Belediye ortaklıdır.

DANİMARKA

Samsø Enerji Kooperatifi

- 1997 yılında kurulmuştur.
- 11 tane 1000 kW'lık kıyı tribünü, 10 tane de 2300 kW'lık deniz türbini bulunmaktadır.
- İlk kurulduğu dönemde elektrik ihtiyacının %5'ini karşılayabilen kooperatif, bugün %100'e ulaşmıştır.
- Çalışmalar; Belediye ve ayrı bir enerji şirketi ile ortak yürütülmektedir.

BİRLEŞİK KRALLIK

OVESCo - Ouse Valley Enerji Kooperatifi

- 250 ortağı bulunmaktadır.
- **544** adet güneş paneli kurulmuştur.
- **98 kW** enerji üretmektedir.

III-TÜRKİYE'DE YENİLENEBİLİR ENERJİ KOOPERATİFÇİLİĞİ

TÜRKİYE KOOPERATİFÇİLİK STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

YENİ SEKTÖRLERDE YENİ KOOPERATİF AÇILIMI

Kooperatifçilik potansiyeli yüksek yeni alanlar tespit edilerek bu alanlarda kooperatif kurulması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalarda bulunma faaliyetinin bir sonucu olarak Yenilenebilir Enerji Kooperatifleri kuruluş çalışmaları başlamıştır.

TÜRKİYE
KOOPERATİFÇİLİK
STRATEJİSİ
ve EYLEM PLANI

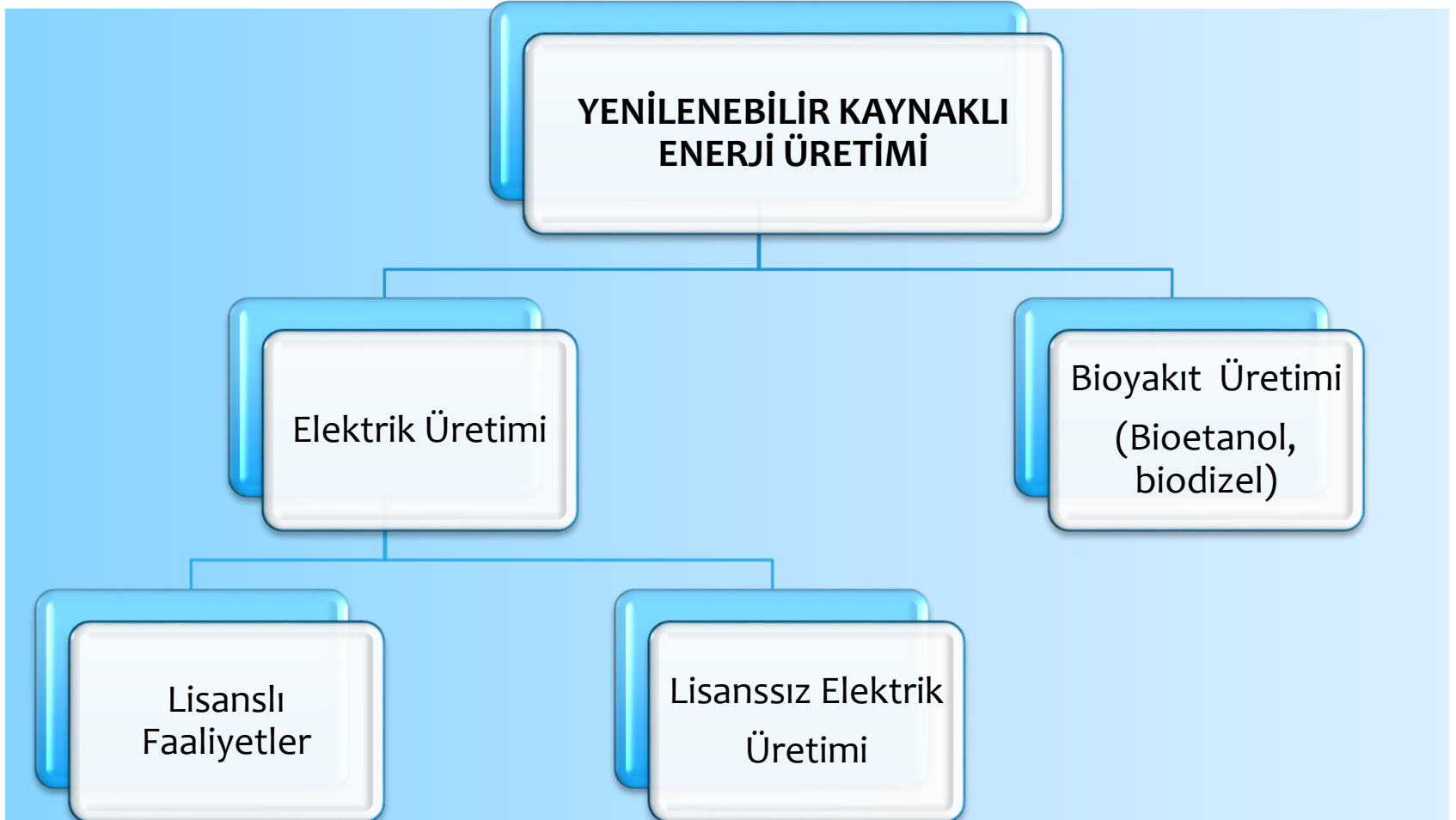
ENERJİ KOOPERATİFÇİLİĞİNE İLİŞKİN

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA NELER YAPTIK?

Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü olarak;

- 2 yıl boyunca Kanada, Almanya, Amerika gibi başarılı ülke örnekleri üzerinde araştırmalar ve yerinde incelemeler,
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile mevzuat incelemeleri,
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü ile kuruluşa yönelik çalışmalar,
- Ülke genelinde bilgilendirme ve farkındalık toplantıları yapıldı.
- Elektrik Enerjisi Üretim ve Tüketim Kooperatifi Örnek Anasözleşmesi hazırlandı.

TÜRKİYE'NİN YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİM KOŞULLARI

TÜRKİYE'NİN YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİM KOŞULLARI

**ÇALIŞMALAR SONUCUNDA ELEKTRİK PİYASASINDA
KOOPERATİFLER İÇİN;**

LİSANSIZ ELEKTRİK ÜRETİMİ (MUAFİYETLİ ÜRETİM)

Bu kapsamda kooperatifler;

- Tüketim birleştirme kapsamında (Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik Md:23/7), **aynı noktasına bağlı olma ve tek bir ortak sayaç** ile ölçülebilmesi şartları kooperatifler ve kooperatif birlikleri vasıtasıyla kurulan tesisler için **aranmamaktadır.**
- Azami **5000 KW (5 MW)**'ya kadar elektrik üretimi yapabilmekteler. (Md 6/11)

TÜRKİYE'NİN YENİLENEBİLİR ENERJİ ÜRETİM KOŞULLARI

**ÇALIŞMALAR SONUCUNDA ELEKTRİK PİYASASINDA
KOOPERATİFLER İÇİN;**

LİSANSSIZ ELEKTRİK ÜRETİMİ (MUAFİYETLİ ÜRETİM)

- ✓ 7-100 ortaklı kooperatifler için 1 MW'a kadar;
- ✓ 100'den fazla 500'e kadar ortaklı kooperatifler için 2 MW'a kadar;
- ✓ 500'den fazla 1000'e kadar ortaklı kooperatifler için 3 MW'a kadar;
- ✓ 1000'den fazla ortağı olan kooperatifler için 5 MW'a kadar).

BELEDİYELER VE ENERJİ KOOPERATİFLERİ

BELEDİYELERİN KOOPERATİF PROJELERİ 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 9. maddesine göre;

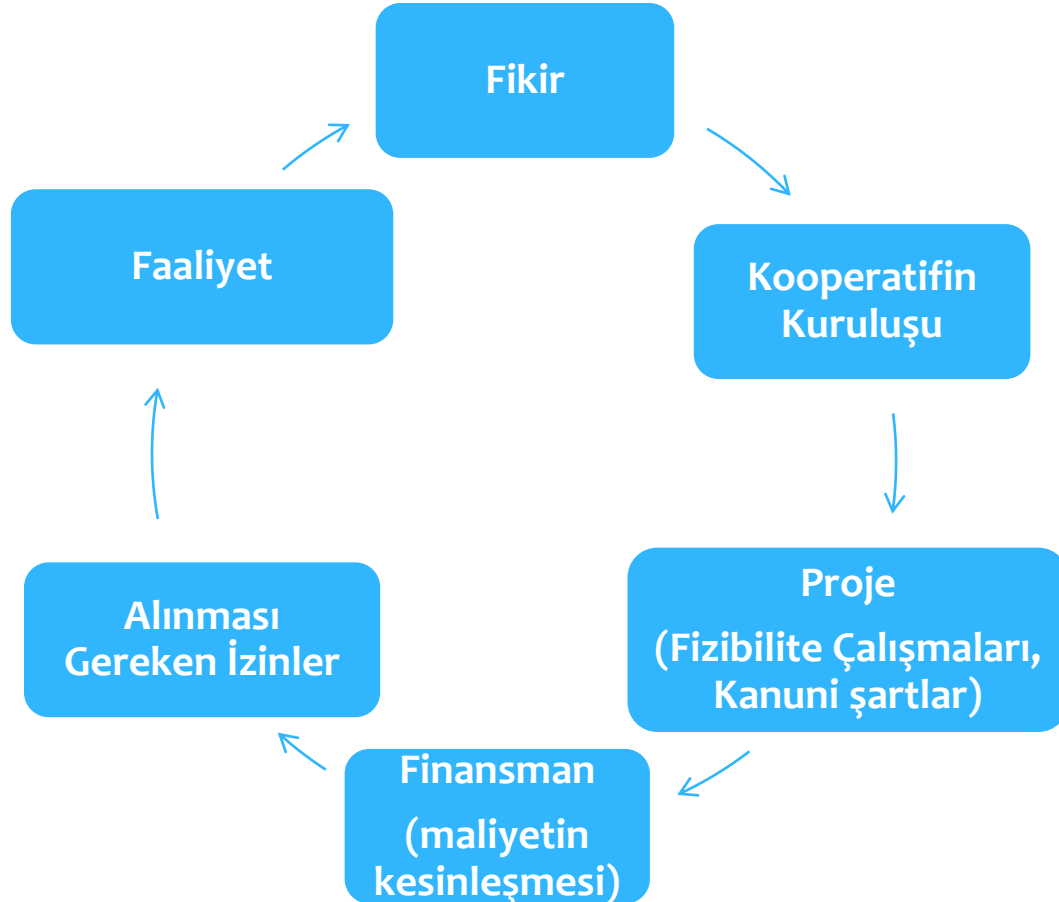
Belediyeler **kooperatif ortağı** olarak **içeriden** ya da **destekleyici kuruluş** olarak **dışarıdan** kooperatife **ücretsiz yer tahsisi**, **proje uygulaması** ya da **uzman eleman istihdamı** gibi destekler sunarak kooperatif ile çalışabilir ya da yenilenebilir enerji alanında sahip olduğu projelerin bölge halkı ile birlikte kooperatif çatısı altında gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilir.

IV-Yenilenebilir Enerji Kooperatiflerinin Kurulması için Öneriler ve Sonuç

KURULUŞ ÖNERİLERİ

ÖRGÜTLENME-FARKINDALIK ÖNERİLERİ

Potansiyel kooperatif ortaklarına örgütlenme bilincini aşlamak ve onların hangi alanda ve nasıl faaliyet gösterecekleri hususunda farkındalık yaratmak gerekmektedir.

Yenilenebilir enerji potansiyeli yüksek alanlarda yaşayan kişiler veya kurulu kooperatifler üzerinde, ülke enerji potansiyeli, yapılacak yatırımlar ve kooperatiflerin olumlu getirileri konularında toplumsal bilinç oluşturulmalıdır.

Yenilenebilir Enerji Kooperatifleri ile;

- Enerjinin yerel düzeyde sürdürülebilir dağıtımı ve üretimi ile ülke enerji bağımlılık oranının düşürülmesi,
- Bölgedeki enerji ihtiyacının doğru tespiti ile rasyonel yatırımlar yapılması ve enerji sistemindeki kayıp oranlarının azaltılması,
- Yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesi,
- Kırsaldan kentlere göçlerin engellenmesi,
- Sektörde alternatif yatırım modeli oluşturulması,
- Enerjinin tüketileceği yerde üretilmesi sayesinde bölgesel katma değer yaratılması sağlanacaktır.

Teşekkür ederim.
g.ayanoglu@gtb.gov.tr
m.davasli@gtb.gov.tr
turna.celik@gtb.gov.tr